

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l' any.

Any VIII

Barcelona 15 Agost de 1914

Núm. 354

SUMARI

Mereixement.

Lletre d'istiu, A Xenius, per JOSEP LLEONART.

La obra poètica d'en Mistral; sa significació i sa transcendència literària, per ARTUR VINARDELL ROIG.

El Cançoner, *Poemes de Josep Pijoan*.

La noia peix, per F. MASPONS I LABRÓS.

Corol·laris de la Doctrina pedagògica, per ALBERT SANS I FARGAS.

VII. Curs Internacional d'Expansió Comercial.

De la premsa

España y la guerra internacional, per A. LERBOUX.

El gesto de Mr. Hervé, per EMILIO JUNOY.

Un Congreso de liturgia, per LEVISSIMUS.

Informació

La Mancomunitat i la qüestió econòmica.

Les joventuts polítiques i la qüestió dels Secretaris municipals.

Jocs Florals de la vila de La Escala.

Libre nou

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

Mereixement

No cregueu mai que l'atzar doni als pobles la fortuna o la dissort. L'atzar, que és un ventijol de poc alè, una força humorística de l'univers, no arriba a fisonar les grans vitalitats col·lectives. No passa de sotsmoure els individus, i encara els insignificants, els més ingràvids. Quan més poderosa és l'ànima d'un home, s'ha de confessar que dona menys presa a la casualitat i a l'atzar. En aquest sentit, gairebé es pot dir amb la veu del comú que només els ximpls tenen sort.

Els pobles, doncs, són quelcom de massa copiós, de massa complexe, de massa formidable per escapar a una ordenació harmoniosa, a una llei de desenrotllament. Un poble s'ha de posar en situació de merèixer: el premi ve tot sol, gairebé hipnotitzat. I això no és un vagarós idealisme. El poble que vulgui, més enllà de l'apariència de l'èxit, la consagració perdurable, el valor d'eternitat, ha de nodrir-se de perfeccions assolides amb una tasca perseverant, abnegada, infadigable. De l'automàtic menjoteig materialista; del seny pràctic malalt de miopia; de una sobrietat per força, convertida en virtut espiritual; de l'incultura que es palia amb el nom de casticisme; de la xenofobia instintiva, que és una confessió vibrant d'inferioritat; del còmic i badoc provincianisme de París o Londres que no és més que una forma d'estalviar-se una acció personal, no en pervindrà la supremacia d'un poble. Es només el treball multi-forme i incessant, sostingut contra des-

enganys i malfiances per un gran ideal d'emulació ço que dona als pobles una vida gradualment desamortitzadora de llur potencialitat.

I el premi, ve tant d'hora! Totjust el mereixement s'afirma amb una certa veritat, i la nova realització comença de fer-se obiradora, que ja les línies acusadores de personalitat sembla que cantin en la ensonyada massa tremolosa que es desvetlla. Adès n'hem vist un exemple amb l'intervenció de la Mancomunitat en els gravíssims conflictes econòmics plantejats per la guerra europea: una mena de dignitat d'Estat sembla assolida entre nosaltres, una mena de ritme fecunde de la vida corporativa, un veritable seny nacional de Catalunya.

La lliure i bella unitat de totes les vitalitats catalanes en el moment de prova, conseguida d'una fàisó tant ben graduada, tant geràrquica, amb tant ben unides intervencions i responsabilitats és una pàgina ben estimuladora de l'acció patriòtica. Cal repetir que nosaltres judiquem que aquesta eficàcia prové d'una fina aplicació al estat social de nostres principis polítics? Però a ningú sigui regatejat el mèrit, amb inoportunes i anti-patriòtiques gasiveries: al capdavall els nostres principis són vida normal en els països estona ha civilitzats i, encara, nosaltres no voldríem sinó que nostres dogmes esdevinguessin tòpics a Catalunya, com sovint ha afirmat en Cambó: no voldríem sinó poder desaparèixer com a partit, disolts per nostra mateixa eficàcia.

BIBLIOTECA DE BARCELONA

Lletra d'istiu

A Xenius

L'home de mar que m'ensenya de nedar parla d'aquesta art amb unes senzilles raons expertes que m'apar que a vos, amic, que sou amador d'investigacions sobre el treball humà us serà plaent conèixer-les, o si ja les coneixeu en principi, ara veure-les comprovades amb un cas individual de prou crèdit.

Aqueix mariner, el meu mestre, és al plè de l'edat viril; d'alçada mitjana; porta els cabells arràn i se li dibuixa net el crani que de darrera es mostra ben arrodonit, ell i nuca tot una amplada; governa uns ulls petits, blau-verds, que us fiten com els de l'àguila, un xic durs i penetrants, i que obirarien una vela set hores lluny; sobre el curt bigoti aspre i rostit, també és un punt agleny el nas carnós, amb algun rastre de ferida; ben musclat de braços, quan s'arreboça la blava garibaldina groixuda per a fer-me la lliçó, apareixen blancs només del colze en amunt, i en avall colrats, com les cames i el cap, d'aquella mena de vel de iode daurat al sol, sinó que al arribar a la palma de les mans us adoneu que la pell hi és blanca com un folre postiç a la de sobre; talment veieu la costura que separa les dugues carnacions, com en aquelles nines cosides, de roba, que els alemanys i anglesos ens han importat.

Enraonat i discret endemés, aquest home mereixia haver dut a barquejar amb la seva barqueta de passeig, la Teresa del vostre apòleg que degué esbargir-se per una platja a seguit de la de la vila que ara em té.

Anem al cas de les seves raons sobre el nedar. De vegades, encara al aprop de la platja, amb mig còs fora de l'aigua ell, de cara al gran mar, i jo de cara a les casetes de fusta llistades de colors mariners, amb el toldet al bell davant al cim dels quatre pals tremolós del vent i posant sobre la sorra ros clara unes amoretes d'ombra, ell sol fer-me un punt de teoria. És potser a seguit d'algun meu cabuçó, perquè fill d'un hàbit limitat hauré demanat a l'aigua l'aguant sòlid que el jaç s'ota les copes dels pins pot oferir-nos, mes ella no.

I l'altre dematí, amb aquella veu agradosa que segons expressió ben justa d'una persona estimada sembla que surti d'una caixa armònica, em deia que no em calia brassejar tant ni moure tanta aigua tampoc, perquè no solament això causa que el còs es cansi més, sinó que

ES PERD MOVIMENT

M'ha semblat que a vos, amic, que

sou amador de conèixer els ressorts que regeixen el treball humà, tant com dels qualificatius de un pur contorn, aquest terme del mariner us seria plaent, més que més podent estar segur que una natura honorada com el Marcelí no ha cercat fer una frase al dir-ho.

Perquè ell el prova el seu terme, dient que coneixerà si el nedador és més o menys expert, guiant-se amb la freqüència del moviment; que si per recórrer una mateixa extensió d'aigua un menys bon nedador necessita moure els braços quaranta vegades, suposem, el nedador expert la recórrerà no més amb vint braçades.

Així, una senyal del imperfecte nedar seria el PERDRE MOVIMENT, i el secret del nedador expert l'estalviar-lo, que aquí val tant com dir aprofitar-lo.

Aqueixes raons que an En Marcelí li han assegurat els seus ulls aglenys que hom diria no haver-los vist mai parpellejar i els òrguens del moviment del seu propi còs, són, amic meu, les que volia reportar-vos. Preneuvos-ho com una memòria d'amistat i una senyal pura

La obra poètica d'en Mistral; sa significació i sa transcendència literària (1)

SENYORES, SENYORS:

La tasca que la bona amistat compatriota ha tingut a bé senyalar-me en aquesta diada honorant exageradament la meua personalitat bisbalenca, és de aquelles que, bo-i-coneixent les forces limitades que m'acompanyen, no poden decentment rebutjar-se. Hauria cregut empetir-me jo mateix i donar mostra de una feblesa intel·lectual impropia de qui porta ja tants anys de conreu literari si no hagués aportat, en aquesta solemniàl consagració del Gran Poeta pel nostre Poble, el concurs del meu pobre saber i de la meua fonda admiració envers la seva obra de genial i incomparable bellesa.

Deixeu-me dir, abans que tot, que hi hauria per la meua part una pretensió

(1) Discurs llegit en una festa d'homenatge al gran poeta, a La Bisbal.

de salutació, com si des de la platja que a hores us té a vos, veiessiu una vela blanca al dret de la qual em té a mi.

Aquí a la nostra mar una ala de blanc sobre el blau ja infon tantes coses, que, anc que altrament no us hagi dit amb aquesta lletra cap paraula d'amistosa fermança no més de contar-vos lo altre ja us ne vindrà l'enlluern de casta blavor, picada de blanc, vorejada de verd, i la salabor airejadeta que ens fan germans i porten en si tants afectes. I si la meua lletra fos útil a les vostres investigacions tot el mereixement és del Marcelí mariner.

JOSEP LLEONART

Caldetes, Agost de 1914

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literàries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà).

Vida al pas.—per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

La Merla.—per Josep Leonart.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili, Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

excessiva si'm proposés descobrir-vos, desde París, la excelsa figura d'en Mistral, en aquestes hores tardanes que ja totes les entitats significades del món de les lletres han dit del il·lustre cantaire de Provença les lloances de la seva immortal labor literària. Jo, doncs, desde aquest punt de vista, i mantenint-me dins d'una prudent reserva, al parlar-vos d'en Mistral no puc fer altra cosa que glosar en forma distinta els mèrits incontestables i universalment regoneguts del home eminentíssim que la mort implacable ha vingut a robar-nos...

Dic robar-nos, perquè en Mistral, el Poeta proto-típic per antonomasia—com ho ha estat a la mateixa França Víctor Hugo, a Inglaterra Shakespeare, a Italia el Dante, i com ho foren Virgili i Homer en la antiquitat—encara que gloria nadiua de Provença, se'l pot i se

el deu considerar com a un dels més gloriosos poetes de la humanitat i de la història. I si no, mireu com la seva mort sobtada ha omplentat de dol al món enter. Tant prompte com la trista nova fou coneguda, de tots el indrets, de totes les contrades, de totes les nacions plogueren a Maillana les manifestacions més efusives del greu condol que a tots estrenyia. I si el món, en el que té de més valua, s'estremí de dolor al assabentar-se de la mort del Gran Poeta, és perquè tots els homes cultes de la terra han considerat aqueixa pèrdua com una pèrdua propia, i essent propia, com la més crudel i la més sentida.

En Mistral—vull dir-ho desseguida i tot d'una tirada—ha estat la encarnació més viva i més intensa de la santa Poesia en el segle dinou. Per la meua part —i aquí si que vaig a exposar-vos una opinió atrevida i tota personal—jo considero l'autor de *Mireio* més gran que el mateix Víctor Hugo i que en Lamartine, els quals sobrepassa—tot i essent aquests dos tant grans—per la harmonia de la forma, per la espontaneïtat de ses concepcions, per la rítmica transposició, si aixís puc expressarme, del quadro sempre vivent, sempre formós i sempre vari de la naturalesa—Victor Hugo, com en Byron a Inglaterra, com en Leopardi a Italia, ha empunyat la trompa èpica, i amb els seus cants de l'exili, amb els seus *Càstics* o la seva *Llegenda dels Segles*, per exemple, ha fet estemordir la terra i ha suggerit la santa indignació dels hòmens contra les flestomies i els horrors de passades centúries i contra el jou abominable dels tirans de nostre temps; però el ressò de aqueixa poesia heroica, martellada i exuberant, forjada sobre la potentia enclosa del autor dels *Miserables*, ha deixat sempre als cors sensibles quelcom d'imposició crudel i sobirana que, bo i essent una imposició del geni, no podrà comparar-se mai amb la tendre emoció que fa vibrar dintre de l'ànima el llenguatge seré, suau i eloqüent del poeta inimitable de Maillana.—Lamartine, més conceptuós, de *faisons* més pulcres i aristocràtiques, peca a voltes per la seva artificiositat massa rebuscada, sense deixar d'ésser sublim en moltes de les seves *Meditacions* y, particularment, en el seu *Jocelyn* d'immortal memoria; però en Mistral, el nostre Mistral, el Mistral divinament humà que ha de perdurar mentres hi hagi en el món poesia, és més senzill i més sincer dintre de la seva magestat natural i serena, i d'aixó resulta que'ls seus cants i els seus poemes venen a ésser la expressió viventa de la Bellesa immortal feta Poesia.

No he de fer aquí l'anàlisi de tot el que ha escrit en Mistral i que represen-

ta l'harmoniós conjunt de la seva obra prodigiosa. Seria aquella una tasca de crític docent, i jo no vinc a aquest lloc i en tal ocasió a exercir de crític, sino a cantar i a lloar l'home que amb el seu estre abundant i amb la seva expressió sobirana ha esdevingut, en aquests temps de vulgar prosaisme, de bestials concupiscencies i de modernitats absurdes, el Poeta dels grans Idealismes i el regenerador de les sanes aspiracions esvaïdes o decaigudes. De la seva celestial *Mireio* fins a les *Illes d'Or*, passant pel seu rústec i valent *Calendau*, tot és sublim i extraordinariament bell en la obra entera d'aqueix immortal patriarca de les lletres. Mes jo vull afegir que, així com en la Poesia mística no conec res —ni en els temps de l'avior ni en els temps actuals— tant prodigiosament inspirat com els *Idil·lis* i *Cants místics* del nostre gran Verdagner, jo no conec tampoc, en cap literatura, una concepció tant genial, tant exquisidament harmònica, tant plena d'embaumadora poesia, com aqueixa *Mireio* d'en Mistral, més gloriosa i més gran, infinitament més gran dintre la seva senzillesa idíllica que la mateixa Beatriu del Dante i que la Laura del Petrarca. En aquest concepte, *Mireio* és la dona immortal feta Poesia o, si ho preferiu, és la mateixa Poesia encarnada en la dona immortal que sublima el Poeta.

La poesia d'en Mistral! Els versos de en Mistral! Llegint aquells versos del Mestre, dels primers fins els darrers, no ens cal dominar, ni de molt, la dolça parla de Provença que tant ha enaltit el Gran Poeta amb les seves obres. La poesia que sembla fer entenedora la mateixa inspiració, brolla suaument i a dojo dels seus versos, de cada una de ses paraules, com de uns rica déu d'aigua puríssima. Podria dir-se que en aquells versos d'admirable i d'impecable estructura, es troba condensada la mateixa inestroncable font de Castalia, la

font olímpica de les Muses gregues. No cal conèixer de prop el bell país de Provença, llegint En Mistral. Al través del seu ritme màgic sentiú la olor ubriagant de les violes bosquetanes de la Crau, i murmurar l'aigua que saltirona pel pedruscall de la riera, i cantar les cigalles amb el xerroteig càlid d'aquelles tardes estiuenques, i abrusar les vostres testes aquell sol caldejant de les planes llevantines. És la poesia subjectiva i comunicativa per excel·lència, la que commou i delecta a la vegada, la que sab entrar al fons de nostre ésser fent deixondir els sentiments més pregons de la nostre ànima o fent-la esclatar lluminosament amb sospirs de dolor o de tendresa. Música del cor i esplai vivent de la natura: aquesta és la característica primordial i pot ser única dels versos incomparables d'En Mistral; això és Poesia.

Amb el nom d'Homer de la Provença va saludar Lamartine a Mistral quan va conèixer els primers cants de son divinal primer poema. Hauria pogut dir, abraçant el conjunt meravellós de la seva obra, que Homer i Virgili ensems se trobaven encarnats en ell en una sola peça. Grec i llatí a la vegada, el Gran Poeta de Provença, tot i regenerant una llengua quasi oblidada, una llengua dels antics esplendors de la qual no restaven sinó les migrades proporcions d'un confós dialecte, va trobar en els accents de la seva veu la majestat dels poemes homèrics i la dolçor de les èglogues virgilianes; i aquesta resurrecció, aquesta reencarnació del geni antic, modificat en el motlle provençal propi del nostre Gran Poeta, ha fet d'En Mistral el veritable Creador del neo-clacissisme, que és avui — jo crec — el sol remei que és possible oposar a la negre torrentada modernista que per dissort té mig invadida, per no dir ofegada, l'actual generació literaria.

La influencia benefactora d'En Mis-

Fàbrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tocador i objectes de cel·luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antisséptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS = Barcelona

tral serà immensa quan s'hagi esvaït aqueixa corrent futurista que ha vingut a corrompre, el gust de nostre temps, que vull creure de transició. D'En Mistral quedaràn sempre la seva obra immortal i el seu magnífic exemple, i a la seva font de aigües pures i crestallines acudiràn en el pervindre, tots aquells que sentiràn vibrar en llurs fibres la santa inspiració, mare de la Poesia. Tinc por, això sí — i ho dic amb immensa pena — que, mort En Mistral, la Provença, que li deu la regeneració i l'estat actual de la seva dolça llengua, no sabrà o no podrà, per manca de conreadors, continuar la obra iiteraria del seu Gran Poeta. Baixàren successivament a la tomba en Teodor Aubanel, el poeta inspiradíssim de la *Magrana entreoberta*, en Roumanille, en Mathieu, en Roumieux, en Felix Gras, tots els qui constituïen la pleiada del *felibrige* des de la seva fundació en el Castell de Font-Segugno en 1854: ja no romanía més que el gran Mistral, el capitost, el *capoulié*, voltat d'una munió d'admiradors astres de mitjana grandor o satèlits d'aquell sol esplendorós que a tots cegava... I mort el darrer vetllador del temple, prompte veurem — la sort no ho vulgui — apagades les llums que fins ara li donàven resplendors i prestigi. Mes, sempre restarà Ell, la seva memoria immortal, el reflexe de les seves concepcions que haurà de perdurar, en el món, com jamai s'ha extingit ni podrà extingir-se el ressó prepotent de la *Iliada* d'Homer i de la *Eneida* de Virgili.

I ara, amics, vullau oir-me aquesta nota final per a acabar.

Vosaltres, amics meus benvolguts i compatricis de la ciutat nadiua, heu fet, esteu fent una obra de justícia — i fins de gratitut, tal vegada inconscientment — enlairant com se mereix el nom d'En Mistral, que la posteritat aclama, des-

prés de l'apoteosi que la generació actual li feu ja en vida. De la generació passada bisbalenca, tal volta no queda ja ningú que tinga esment de perquè La Bisbal deu gratitut al Gran Poeta. I jo, que per ventura soc un dels pocs que poden parlar amb coneixement de causa d'aquell moment històric en que la nostra ciutat, vila aleshores, va representar un paper en la vida d'En Mistral, tinc a gran plaer i a gran honor el dirvos-en dues paraules.

Fou en l'any 1868, pocs dies despèrs dels Jocs Florals que va celebrar esplèndidament Barcelona amb la presència del Poeta immortal de Provença i dels seus companys de *felibrige* en Louis Roumieu i el príncep William Bonaparte Wyse. Presidia aquella memorable festa el meu gran amic i plorat Mestre En Víctor Balaguer. La primera edició de les poesies del *Trovador de Montserrat* acabava justament de sortir de la impremta del *Faro Bisbalense*, periòdic de gran vol literari dirigit per Antoni Torres de les Alzines (*El Aredano*, com ell se firmava) i en el qual col·laboràven els preclars Joaquim i Joan Sitjar i Bulcega, ambdós aimadors fervents de la regeneració de Catalunya i uns dels primers apòstols d'aquesta causa en la terra empordanesa). Jo mateix recordo — i ho recordo amb cert orgull — haver publicat a 14 anys el meu primer assaig literari en aquell periòdic. En Víctor Balaguer va tenir la idea d'anar a La Bisbal amb els seus hostes il·lustres, i heus aquí com en aquella data — que el Gran Mistral, acompanyat d'un esbart d'escriptors i poetes de la nostra terra i de la Provença, féu sa entrada a la nostra ciutat, on els redactors del *Faro Bisbalense* i el poble enter de La Bisbal li tributàren grans i merescuts obsequis.

Jo, que essent tot just adolescent, vaig tenir la sort de conèixer personalment En Mistral, a Girona, asseient me

a la sexa taula el dia que allí el vàrem obsequiar de passatge per a Barcelona, i que, més tard, trobant-me al exil, vaig tenir l'honor de visitar-lo en el seu Mas de Maillana, puc assegurar-vos que el Gran Poeta va servir sempre molt viu el grat record de la seva excursió a La Bisbal en 1868, de la qual ell guardava — com guardo jo mateix — una vella reliquia inestimable: la relació escrita en versos catalans i provençals i publicada en aquella ocasió amb el títol *Felibrada Bisbalenca*, que vé a ésser una remembrança gràfica d'aquella festa inoblidable.

I ara que he dit tot el que pensava del Gran Poeta de Provença, permeteu que us felicit coralment — a vosaltres iniciadors i organitzadors d'aquesta hermosa solemnitat necrològica — per haver portat a compliment aquesta obra d'exaltació al home eminent que, ni en mig de les seves glories tant capdals, va oblidar ni un sol moment les mostres de amistat i d'admiració que li fóren aquí donades.

Al honorar avui al Gran Poeta de la modernitat greco-llatina, La Bisbal ha donat prova de la seva cultura i s'ha honorat ella mateixa.

He dit

ARTUR VINARDELL ROIG

Paris diada de 30 de Maig de 1914.

OBRA NOVA

LA PARAULA EN EL VENT

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit Lluís Gilí, Claris, 82

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vielh

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega	Ptes. 35
Tela	45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà

Rústega	Ptes. 45
Tela	> 50

EL CANÇONER

Poesies de Josep Pijoan

LA VIDA DELS ERMITANS

Allà, d'enllà, a dalt de la muntanya,
s'hi veu fa temps un casal blanquejar;
hi deuen viure gent d'una mirada estranya
que ens guaitaràn a naltros aquí al pla.

Deuen tenir safreig, — i amb vestidures blanques
esperen al matí que surti el sol;
deuen tenir un hort — de salutaris branques,
que els fa ombra de dia — i al vespre de llençol.

Munyen la llet de les silvestres cabres
que mansament s'acosten al seu crit;
el fruit més regalat de tots els arbres
els corbs de la floresta els han servit.

La boira els embolica, — se senten grans cantades,
ressona a sota terra — el tremolor de veus;
a voltes, silenciosos, — passegen per les prades
sobre les altes roques — polides de les neus.

Coneixen el color de cada estrella
i totes les cavernes que fa el món;
del regne de les aigües — l'extrema meravella!
copegen una roca — i en fan rajar la font.

Trafiquen per defora — i aixequen edificis
tots decorats amb símbols, — amb monstres i amb ocells,
quan plou, tancats a casa — aprenen els oficis
i vora el foc teixixen — els coves i cistells.

Què guaiten fit a fit? A qui responen?
No es veu ningú que els cridi i van corrent;
caminen sobre l'aigua i no s'enfonen,
a peu eixut traspassen el torrent.

Quan baixen de la serra — els pobres se'ls arrimen;
porten una corrua — de coixos i trencats,
les forces de la terra — al gesto seu s'animen,
i els bosquerols demanen — que els siguin els faltats.

I tot el bé que saben se'l traspassen
quan a l'un d'ells li toca de morir.
— Adeu! — diuen els altres, i s'abracen.
— Recorda't dels que es queden a n'aquí!

I poc a poc se moren — i dos lleons que ho saben
els cullen amb la boca — i els treuen de poblat;
ningú sab on l'han feta — la fossa que els hi caven
a dalt de la verdura — serena, a dalt del prat!

L'EDAT D'OR

...Diuen que als primers temps, els nostres avis,
amb un roc esmolat que feia caire,
de destrat cantelluda, proveïen
amb vianda i menestra necessària
la dura llei d'alimentar la vida.
Foren els jorns terribles, solitaris;
amb el seus aplegats dintre una bauma,
persegüien els monstres indomptables,

i el jou als animals companys de l'home
per la primera volta els ayunyien.

Vingué la hora feliça. L'ampla terra,
immensa, assolejada, generosa,
coberta més que d'or, de dolça fruita
i lliure de ferams, la prodigava
a l'home, únic senyor que l'asservia.
Era llavors virtut la natural ciència,
i ningú volia més que el propi,
i aquest era el més just i com sobrava
era el fruit pels ocells, i altres, badant-se,
tornaven la llevar a la mare terra.
Quins temps més diferents dels que ara corren,
tan plens d'afanys que no se sab d'on vinguen!
Sembla que el vent recordi en ses canturies
aquell món virginal, i fins que els arbres,
quan van de la florida a la ramada,
sembla que vulguin recordar les hores,
que el món sempre era vert i que ells enyoren!
Cor malaventurat, ai!, el dels hòmens
que encara així augmenta ses angunies
veient per tot un símil de tristesa
que comparteix ell sol, que els arbres sempre
alcen al cel les cimes obedientes,
i el vent i l'aire i la fontana pura
amb calma imperturbable, alma serena,
reben del cel l'estació que envia.
Un jorn, que clarejava més que els altres,
saltant pels serradets i carenetes
baixava cap al pla que resplendia
teixint el sol l'espessat de l'aire.
Es veia el vert entre la boira rossa,
i com el muntanyès la mar llunyana
que hi veu passar vaixells, jo m'hi dalia.
Així devia allí en l'edat daurada
veure-la el foraster lluy de sa patria,
quan després de molts jorns entre boscuries
veia aclarir-se el cel, i planes verdes
seti o maisó d'una família d'hòmens,
al lluny apareixia convidant-lo.
Amb quin dalit devia ell acostar-s'hi,
i els altres ser a rebre'l i abraçar-lo,
i aclamant-los deturar als goços,
vestir-lo i donar-li menjar i beure,
i encendre el foc en l'hospital coberta,
el foc que encara avui com l'aigua i l'aire
encara és per tothom cosa comuna.
Deixaven els quefers per alegrar-lo,
que el dò millor de l'hoste és l'alegria
i amb cants, dances i jòcs el festejaven,
els jòcs tan grats als deus, que van perdent-se
i es perdràn més i més fins a oblidar se;
que l'home no té avui força sobrera
per malgastar-la en jòcs i no li vaga
per després del treball una hora alegre.
Tornaràn aquells temps.....?

La noia peix

Una vegada eren un pare i una mare que tenien una filla que per ser única la contemplaven de tal manera, que feia tot el que volia. Per més que li diguessin que treballés, ella mai volia fer-ho i sempre se'n anava a passejar. Els seus pares li digueren que al menys s'endugués una filosa i filés.

La noia s'endugué la filosa, mes en comptes de filar s'entretenia amb tot el que trobava i passant per la vora d'un rec, heus-aquí que vegé un peix i amb ajuda de la filosa va pescar lo.

I quan el tingué, el peix que li diu:— No em matis o sinó et tornaràs peix.

Mes la noia no en feu gens de cas, sinó que tota contenta se'l va endur a casa seva i el donà a la seva mare perquè el cogués. La dona li sabia greu de fer-ho, de tant bonic que era, mes la noia insistí i a la hora del dinar aparegué el peix a la taula.

La noia se'l posà al plat i al moment que anava a ficar-se'l a la boca, quedà convertida en peix. Fa un salt, se tira al rec i d'allí al riu i després al mar i quan hi fou, al veure sa trista sort comença de plorar i plora que ploraràs; fins que hi anaren els altres peixos i li preguntaren què és el que tenia, i ella que els hi explica i diu que era una noia que un dia va pescar un peix que li va dir que no el matés o sinó ella se'n tornaria i que no creient-lo el va matar i s'havia tornada peix.

Els altres peixos l'aconsolaren i li digueren que no s'entristís que ells també eren noies encantades i que la durien a la seva reina.

I l'acompanyaren cap al fons de la mar i en sent a dins s'aparegué a sos ulls un palau tot de coral i perles i sentí una veu hermosíssima que cantava. Hi va entrar i va trobar una sirena que era la reina i que li va demanar què tenia i qui era.

La noia li va explicar que anant a passeig havia pescat un peix que l'havia amenaçada de convertir-la en peix si el matava i que ella no havent-lo volgut creure, el va matar i anava a menjar-se'l quant sentí que li eixien escates i

de cop havia quedat tota ella convertida en peix, havent-se'n tingut d'anar tot depressa cap a la mar.

La sirena s'ho va escoltar tot sense dir res i quan la noia hagué acabat li va respondre:— Jo també era persona humana: la meva mare era la reina i quan me va casar me posà sa corona al cap i em va dir que jo seria la reina mentres conservés aquella corona. Un dia tot enraonant amb el meu espòs em va escapar de dir-ho i havent-ho sentit un gegant, quan a la tarda em passejava per mos jardins, de dalt estant de la muntanya estirà el braç, me va pendre la corona i la va posar a sa filla qui ocupà desseguida el meu lloc i fou la reina sense que'l meu marit se'n adonés siquera. Jo no tinguí altre recurs que fugir corrents cap a la mar, a la qual de tant plorar hi han anat venint les meves donzelles convertides en peixos i no tornarem i nostra primitiva forma fins que hi hagi algú que em porti la corona, que llavors totes ens desencantarem i tornaré a ser reina.

La noia que li diu:— Ja ho faré jo, si em diu com pot aconseguir-se.

— Cà tens de poder, digué la reina.

Mes la noia perfidiejà, puix el que volia era sortir-se d'aquell estat que es trobava i tant i tant ho feu, que la reina li digué:

— T'hi va la vida, mes si vols aconseguir-ho, tens d'anar a la muntanya més alta on trobaràs el gegant que me la va pendre i que ara la té per haver mort la seva filla; ten-te compte perquè si et veia et mataria, mes per aconseguir-ho, te dono la facultat de tornar-te la bestia que vulguis amb tal que diguis: Deu i tal bestia.

La noia tota coratjosa se posa a nadar fins que fou a la platja i diu:

— Deu i cervo.

I quedà convertida en un cervo lleuger i bonic que emprengué una correguda furienta, com volia la noia per ésser més aviat al castell.

Heus-aquí que el fill del rei anava de caça i quan veu aquell cervo s'hi llença furiós al seu darrera i tots dos corrents

l'un al darrera de l'altre ni quasi es veien. Emperò el príncep duia un cavall que anava molt lleuger i al cap d'una estona s'arribà a amparar del cervo.

Aquest al veure's pres amb llàgrimes als ulls se girà al príncep i li digué:— Per favor te demano que em deixis anar. I el príncep, al veure una estranyesa d'aquella manera i al sentir una veu tant bonica, fou tot sorprès i la noia aprofitant-se pegà embranzida i fugí encara més lleugera.

El príncep, pensant si verament era allò un cervo o una noia encantada, quedà tot trist i se'n anà cap al seu palau sense que ningú el pogués distreure de la seva tristesa.

La noia mentres tant anà corrents fins que fou al castell del gegant, que en lloc tenia cap obertura, la qual cosa la posà tota trista, i pensant, pensant com entraria, se posà a voltar el castell fins que s'adonà d'una esquerda que a la paret hi havia.

Ella que diu:

— Deu i formiga.

I quedà tornada en formiga. Travessa la paret i es troba en un pati que sols tenia una finestra molt alta.

Ella que diu:

— Deu i mico.

Se tornà mico i enfilant-se per tot arreu se'n puja cap a dalt a la finestra i quant i és, diu:

— Deu i lloro.

I es converteix en lloro; se fica cap endins i quan troba el gegant li diu, que hi anava perquè li donés la corona de reina, puix la seva filla ja era morta.

El gegant al veure-la la volia matar, mes ella li demanà que no ho fes i el gegant li va dir que no ho faria i li donaria la corona de reina si li portava un collar de l'arc de San Martí.

La noia que se'n va i diu:

— Deu i àguila.

I quedà convertida en àguila. Se posa a volar, cap amunt sempre i quan arriba als núvols comença a esbarriar-los amb les ales fins que hi aparequé un troç de serena i en mig d'ella l'arc de San Martí. Llavors ella que se'n hi va fin a tocar-lo, se posa a fer vent amb ses grans ales i desfent-lo a bocins, ne cull una pila de troços de tots colors

ROYAL

◆ Cada tarda Tè-concert ◆ Souper-concert a la sortida dels teatres ◆

RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes

Rambla dels Estudis, núm. 8

El Saló més elegant de Barcelona per banquetes i lunches

en fa un collar que era molt preciós de veure.

Quan el tingué fet, se'n va cap al castell i diu:

—Deu i lloro.

Se torna lloro i se presentà davant del gegant a qui entregà el collar amb gran admiració d'est, que no sabia avenir-se'n.

Més el gegant no perxò li entregà la corona, ans al contrari, volent-la fer perdre, li diu:

—Abans de donar-te'l necessito un altra cosa, que si no me la portes te costarà la vida; vull una corona d'estrelles.

La noia que se'n va i diu:

—Deu i galàpat.

I es torna galàpat.

Quan ho fou se'n va cap a un rec on s'hi reflectien les estrelles, s'omple tot el ventre d'aigua amb les estrelles dintre i se'n va cap al castell. Treu l'aigua, agafa les estrelles i en fa una corona hermosa i brillant que en feia de la nit dia, i una volta feta diu:

—Deu i lloro.

I quedà convertida en lloro. Se'n va i presenta la corona al gegant que al veure-la quedà tant admirat que ni menys ho volia creure, mes coneixent que aquell lloro en tot el guanyaria, li digué:

—Conec que tens més poder que no pas jo, amb això aquí tens la corona.

La noia l'agafa tota contenta i se'n anà corrent cap a la finestra; i diu:

—Deu i mico.

Queda convertida en mico i baixa al pati; diu:

—Deu i formiga.

Se torna formiga i passa per l'esclatxa.

Quan és fora diu:

—Deu i cervo.

I queda cervo. Apreta a córrer tant com podia i passa pel mig del bosc en el qual hi tornava a haver el príncep que caçava, i per més que ell es posà a córrer, mai pogué atrapar-lo. I la noia corrents, corrents, va arribar a la mar, en la que així que va ficar-s'hi quedà convertida en peix.

Se posà a nadar fins que arribà al fons on la sirena amb els altres peixos ja l'esperaven i tant bon punt la van veure tot foren alegries, i sobretot quan van saber que portava la desitjada corona.

La noia entregà aquesta a la sirena, la qual se la posà i incontinent quedà desencantada, el mateix que totes ses donzelles, les quals regraciaren la noia que ja havia recobrat sa primitiva forma, el favor que acabava de fer-los.

Se'n anaren totes a la platja i d'allí cap al palau de la reina junt amb la noia, ja que d'agraïdes també l'hi volgue-

ren, i quan hi foren, podeu contar l'alegría que hi hagué al reconèixer la reina amb ses donzelles; sinó és el príncep que si bé, com era natural, n'estigué content, no per per això perdé l'aire de tristesa que tenia.

La reina el va cridar i li va preguntar el què li passava, mes el príncep no li volia dir de cap manera, fins que a l'últim, tant i tant el pregà que digué que estava enamorat d'una cosa impossible.

—I què és?

El príncep no gosava a dir-ho; per fi, digué: —D'una hermosa cervo.

La reina, com podeu contar, li va dir que ho deixés córrer i que és casés amb una noia formosíssima, que era la que l'havia salvada, i que havia arribat amb ella.

I feu sortir a la noia; mes el príncep en cap manera volgué ni sols mirar-la. Per la qual cosa la noia, coneixent que era el que totes dues vegades l'havia perseguida, s'hi acostà i amb la mateixa veu

que havia fet quan aquell' havia agafada, li digué:

—Per favor te demano que em deixes anar i no em mates.

El príncep al sentir-ho semblà com si tornés de mort a vida i més quan la noia li explicà tot el què li havia succeït, com així també ho digué la reina, que allavors el príncep conegué que era ella i s'hi casà, essent tots contents i feliços per tots els anys de la seva vida.

F. MASPONS I LABRÓS.

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per

Francesc Maspons i Anglasesell.

Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudencia catalana.

Corol·laris de la Doctrina pedagògica

L'esperit de la nova Pedagogia, de la doctrina de l'educació activa, va obrint-se pas a Catalunya. Noresmenys podem observar en l'Escola d'Istiu, que ara està actuant i en la qual prop de doscents professors i professores, religioses i sacerdots, treballen disciplinadament i amb entusiasme, el gran interès que per la bella eficaç doctrina de la nova educació i per als procediments pràctics que d'ella's dedueixen sent el nostre digne professorat.

No cap dubtar que les idees de les noves teories d'educació exposades en conferències i al trascurs dels treballs en les classes pràctiques i, més encara, aquest entrenament en les pràctiques dels nous procediments en la ensenyança del dibuix i del treball manual i l'estudi al viu dels mètodes montessorians en les escoles de la Casa de Maternitat, han d'assolir una gran eficàcia, seràn segurament la llevor fecondíssima d'on brostarà poderosa la nova escola catalana, fecunda en riquíssims fruits.

Aquestes circumstàncies m'animen a continuar avui els articles que, a manera d'assaig i per a practicar-me jo mateix, vaig tenir la satisfacció d'escriure sobres el joc infantil i l'eficàcia educativa de l'acció en aquestes mateixes pàgines.

Parlem-ne, doncs, un cop més.

Corol·laris de la Doctrina pedagògica comenso per titular aquest article i els altres que puguin seguir, per tal com jo assajaré de demostrar la transcenden-

cia d'aquesta doctrina i les conseqüències que d'ella se segueixen no sols per a l'educació dels infants, sinó també per a tota educació, orientació i direcció de homes—dels pobles, per exemple.

He llegit en un llibre de Claparède, si no confonc, que en els Estats Units, per damunt de la filosofia neo hegeliana que allà impera, o almenys imperava fa poc, es quasi segur que de les investigacions dels paidòlegs i pedagogs ne sorgirà una altra filosofia, cos de doctrina complet i vivint, que imperarà en les intel·ligències per a tots els ordres de l'humana activitat.

¡Que dels estudis sobre'l nen en surti una filosofia que sigui mestressa i senyora en l'intel·ligència d'un poble i de tota l'humanitat després segurament, quan aquells estudis s'universalitzin! Vetaquí un fet ben sorprenent i ben gran.

Al llegir aquesta notícia una munió de idees se m'acudiren, i elles em feren ferm en la certesa que el fet anunciat en aquell llibre, havia d'ésser una conseqüència natural de la manera de ser de la Doctrina pedagògica.

No veïrem nosaltres, tractant de l'eficàcia educativa de l'acció, i prenent com a punt de sortida en el nostre pensament l'estudi sobres el joc infantil, la transcendència que té aquesta doctrina en l'ordre de l'actuació pública dels ciutadans, aclarint nos ella el perquè els homes d'acció eren naturalment normals, constructors conscients d'una

responsabilitat, etc. etc.? I al contra posar aquesta doctrina amb una altra, sobre el poder de l'aspiració, de'n Bunge—la qual sembla ser el pensament nacional impulsador en el Sud-Amèrica—no veierem també com la doctrina de la eficàcia de l'acció és substància del nostre pensament nacional i és—encara que inconscientment per a nosaltres—la orientació de tota nostra activitat?

Però ademés és lògic i natural que aquell fet sigui, car estudiant al nen és com millor se pot arribar al coneixement del home i de totes les lleis biològiques per les quals se realitza la nostra vida, i tot açò clar és que, un cop conegut, sigui d'una gran força en les consciències per que es procuri encarrilar la vida humana per a nous i detruriers caminals. Ademés, cal observar una cosa: que per a comprendre aquestes doctrines no calen certament grans elucubracions i estudis abstractes, sinó que com elles, almenys sos principis més generals, són com apotegmes de la vida i que hom porta talment gravats en son esperit,—aixís, per exemple, aquest: tot home, qui se dedica a una activitat, adquireix el sentiment d'una responsabilitat—és evident que elles serán per la generalitat ràpidament compreses.

Però anem a veure una conseqüència d'aquesta doctrina pedagògica i veiem al ensems com en un exemple la seva aplicació i transcendència.

El principi fonamental d'aquesta doctrina de l'educació activa és, al meu entendre, la següent veritat biològica, tants cops repetida en aquests articles: que *tot ser vivent al realitzar el procés progressiu de la seva vida ho fa per la seva íntima, intrínseca i propia activitat.*

D'aquí vé que el pedagog davant el nen, per a educar lo, deu situar-se de manera semblant a com davant les plantes per a conrear-les se situa l'agricultor, qui mai intenta substituir ni tant sols completar la força vital del vegetal amb la seva energia,—i seria cosa ridícula sols pensar-ho—sinó que tota la seva energia i activitat la realitza marginalment, al entorn del vegetal, ja proporcionant-li elements per a ell assimilables

i estimulants, ja privant-lo dels elements destructors. Doncs bé, se m'acut preguntar: no deurien situar-se igualment en relació al poble els poders encarregats de dirigir lo i governar-lo? Ço és: jo crec que, aixís com aquest principi s'aplica al art de ben dirigir als nens, igualment deuria aplicar-se al art de ben dirigir els pobles, al art de la política.

Perquè el poble es també un ent vivent, i ell ha de realitzar pel impuls propi de la seva activitat el procés del seu progrés, i l'art de governar-lo, per consegüent, sols deu consistir en evitar-li tots els elements destructors i encaminar la seva activitat per vies detrurieres, fent que per aquestes tota ella convergeixi de manera lliure i eficaç.

Algú potser dirà que precisament és això el que's fa per tot govern de règim liberal. Mes, ah, que no es aixís, malauradament, almenys aquí Espanya. Contra aquesta norma de dirigir i obrir via ampla a les activitats col·lectives pequen els nostres governs almenys per omissió—i no discutim avui si aquests governs s'abroguen funcions que no deurien. Pequen per omissió i aquí va un exemple: Catalunya. El nostre poble està avui, gracies a Deu, en un període de forta, serena i ben dirigida activitat, que's realitza en tots els ordres del progrés i de la riquesa, i dieu-me: quins medis aporta el govern per a fomentar-la més i més i per a aixamplar la seva influència? Millor dit: és la que deuria ser la relació del govern, del interès del govern, amb la activitat nostra? I fóra de Catalunya, què fa el govern per a acoblar i encarrilar, donant-los-hi medis de força al ensems, les activitats que van apareixent?

Però si la política, almenys a Espanya, és política d'opinions, a base d'opinions, no a base d'activitats, i per les opinions se preocupa no pas per les activitats del poble!

I quina cosa més morta, més ineficaç, més inútil, que aquestes opinions? Tenir una opinió, en sentit polític, és estar encasellat dintre una fórmula anomenada credo; tenir opinió, ser d'un partit polític, és un estat anímic completament passiu, negatiu quasi; tenir opinió és com tenir un grapat de monedes més o menys valioses amb les quals se confia

adquirir totes les excel·lències de la vida humana,—excel·lències, però que sols se conquereixen laborant!

Mirem els nostres partits sols d'opinió, inclús el republicà, qui s'anomena progressiu. Què han fet i què fan aquests partits per el progrés, fóra de predicar llurs opinions? quines activitats han realitzat?

No'e veu ben clar ara, en altre sentit, el perquè d'aquell divorci entre'ls governs i la realitat, la i inutilitat, la falsedat i tota la ineficàcia dels nostres partits? Es clar, perquè governs i partits viuen de les opinions, i de les activitats ne prescindeixen.

Però considerem un altre exemple, el exemple de la nostra Diputació—com com a govern—i la tasca del catalanisme, com a partit. Aquesta si que es política a based'activitats i conforme a aquell principi de la doctrina pedagògica! Ara mateix ne veiem un exemple clar. Fa un parell d'anys que a Catalunya hi havia una activitat reduïda, però ben orientada i de temperaments treballadors i moderns en pro de la nova pedagogia, i paulatinament nous esperits laboriosos s'hi anaven interessant i sumant-se en els assaigs, recerques i estudis fets, però les activitats quedaven disperses i no hi havia medis per a cridar a tothom qui hi sentís interès i orientar als mestres pels nous mètodes d'educació. Donar unitat i medis a aquestes activitats era una bella i profitosa cosa a fer per un govern, i ho va fer la nostra Diputació, i nombrà el Consell d'Investigació pedagògica, obrí la Biblioteca pedagògica també, avui estem celebrant el Curs de Istiu, que és un èxit, i tot fa pensar que estem en bon camí de fer coses més admirables encara.

No us sembla, doncs, que aquell principi de la pedagogia té una aplicació ben exacta en l'art del bon govern dels homes grans?

ALBERT SANS I FARGAS

El millor Cafè és el torrefacte de **La estrella.**—Carme (Davant de Betlem).

MOSAICHS • E • F • ESCOFET & C

Paviments
Unitas

Barcelona

Ronda Sant
Pere-8#

VIII Curs Internacional d'Expansió Comercial

DIA 5

«El comerç exterior d'Espanya» fou el tema de la primera conferència, desenrotllat admirablement per don Lluís Montoto, qui després d'un sintètic resum sobre la forma en que's verifica el comerç a Espanya, a causa de les condicions de la seva agricultura i indústria, examinà el canvi radical sofert pel comerç exterior espanyol a conseqüència de la pèrdua de les colònies. Aquesta pèrdua fou el punt de partida de transformacions industrials i comercials, i avui el nostre comerç segueix una marxa ascendent, havent alcançat en 1912 la xifra de 1.145.991,607 pessetes en el valor de la exportació i 1.140.651,080 en la importació.

El notable treball del senyor Montoto fou molt aplaudit.

Seguí la conferència sobre «Les indústries metal·lúrgiques a Espanya», a càrrec del general don Leandre Cubillo, el qual donà una idea completa de l'estat de les esmentades indústries en el nostre país, de la seva història, importància i probable desenrotlló que les espera en el pervenir. Estudià primer el senyor Cubillo la producció del ferro, història de la seva indústria a Espanya, sistemes que s'han empleat i els que s'utilitzen en l'actualitat per a la seva producció, ressenyant després els que's segueixen per als demés metalls que se extrauen a Espanya, plata, plom, mercuri, zenc i coure.

A l'acabar sa notable disertació el senyor Cubillo rebé molts aplaudiments i felicitacions.

Terminaren les conferències del dia amb la que donà don Elies Tormo sobre «La pintura clàssica a Espanya».

No obstant, aquesta gran i famosíssima escola de pintors no pot nomenar-se clàssica, en el sentit en que més freqüentment s'usa la paraula, perquè l'art espanyol «castiç», el veritable art espanyol es caracteritza precisament per notes singulars poc o gens classicistes. Si l'art espanyol agrada cada vegada més a Europa i cada vegada logra majors prestigis, és per ser el menys acadèmic, el menys classicista.

Examinà breument el senyor Tormo les escoles pictòriques primitives espanyoles, particularment en els segles XIV i XV i dedicà després especial atenció a l'estudi de les principals manifestacions d'art produïdes a Espanya durant el segle XVII.

Al terminar sa hermosa conferència el senyor Tormo obtingué grans aplaudiments.

Les dues últimes conferències foren il·lustrades amb projeccions.

A la tarde, visites, com de costum.

DIA 6

La conferència sobre «La Banca i la Moneda» que desenrotllà don Pere Corominas, en el Curs de Expansió Comercial, ha estat una de les més interessants, tant per l'importància

del tema i la nota d'actualitat que li dona la present situació financiera, com per la competència que sobre aquesta materia se reconeix al conferenciant. Començà aquest ocupant-se del sistema monetari vigent a Espanya i de les contingències que ha sofert a causa de diverses circumstàncies, lo qual ha donat origen a que, encara que estigui establert el sistema monetari bimetal·lista, de fet sigui monometal·lista, ja que no queda a Espanya més or que el acumulat com mercaderia en el Banc d'Espanya i sols fa funcions de moneda la plata, de la que's porten encunyats 1.330 mil·lions, procedents en part de la producció nacional. Va fer després un detingut estudi del funcionament i organització dels Bancs de crèdit, especialment del d'Espanya, únic que emet billets, i terminà exposant les relacions de nostre sistema monetari amb els demés sistemes monetaris del món.

El notable treball del senyor Corominas fou aplaudit.

A continuació donà el senyor Calvet la seva conferència sobre «L'Indústria Cotonera Espanyola», la més important—digué—de les manufactures espanyoles, que està quasi tota ella centralitzada a Catalunya. Constitueix la conferència del senyor Calvet un complet i detallat estudi de l'expressada indústria, des dels seus començos a Espanya, fins al moment actual, en el que s'exposen quants dats amb ella es relacionen, nombre de fàbriques, fusos, telers, producció i quantitat de materies que emplea; obrers que ocupa, condicions de treball i sous. Termina ocupant-se de les organitzacions obreres i patronals, de les seves deficiències, defectes i perjudicis que aquests ocasionen, i tracta per últim de l'exportació de productes manufacturats.

La conferència fou il·lustrada amb projeccions. Al terminar, el senyor Calvet fou molt aplaudit i felicitat per la nombrosa concurrencia que va assistir a l'acte.

A la tarde, els inscrits en el Curs efectuaren la seva anunciada excursió a Capellades, amb l'objecte de visitar les fàbriques de paper establertes en aquella localitat, sortint de Barcelona en el tren de les 12'45. A l'expressada població foren objecte d'afectuosa acollida i després de visitar algunes fàbriques, En Joaquim Aguilera donà en la del senyor Vilaseca una conferència sobre «L'indústria paperera a Espanya». Després d'un breu resum de l'història de la fabricació del paper en el nostre país, s'ocupà el senyor Aguilera de l'estat actual d'aquesta indústria, donant interessants detalls sobre les principals fàbriques i classes de producció. Manifestà que aquesta és de 50.000 tonelades anyals de papers ordinaris i unes 26.000 fins i entrefins, quantitats superiors a les del consum, ço que ha estat causa de que els fabricants hagin tingut que sindicar-se per a evitar la crisi per super-producció.

El senyor Aguilera va ser molt aplaudit.

Els excursionistes foren obsequiats amb un lunch.

DIA 7

La primera conferència del Curs d'Expansió Comercial fou aquest dia la del senyor Serra i Pagès sobre el tema «Tècnica del comerç de mercaderies de Barcelona», en la qual el conferenciant, amb gran abundor de notes, va fer una detallada exposició de la forma com s'efectuen les operacions comercials a Barcelona, tractant també, somerament, del funcionament de la Borsa i de l'organització de la Banca. Per últim, s'ocupà dels principals productes objectes de tràfec, fent un estudi detallat dels cotons, cereals, carbons, colonials, llanes, adobs i productes químics com materies d'importació i dels vins, olis, suru, llanes, manufactures i fruites, objecte de l'exportació.

«La hulla blanca a Espanya», tema de la conferència que desenrotllà magistralment En Guillem Graell, donà ocasió al conferenciant per a fer un acabat estudi de la transformació que s'inicia en nostra indústria amb la moderna aplicació de la força hidràulica transportada a grans distàncies, per medi de la electricitat, i de les fundades esperances que existeixen de que'ls grans dipòsits de força motriu que per sa especial orografia té nostra península resolguin en el pervenir el problema que fins ara no ha trobat solució, i adquireixi l'indústria a Espanya el desenrotlló que ha abraçat en altres països afavorits per l'abundància i baratura del carbó de pedra.

Descrigué amb expressives frases l'empenyo amb que poc després del descobriment del principi dinamo-elèctric començà a Espanya l'estudi dels rius, llacs, aigua-molls i estanys, que podien proporcionar força motriu: enumerà el gran nombre de concessions de salts que se sol·licitaren i donà compte de les més importants empreses que per a explotar dita força s'han fundat.

Versà la darrera conferència que's donà sobre el tema «La pintura moderna a Espanya», desenrotllat brillantment per En Manuel Rodríguez Codolà, el qual sapigué captivar l'atenció de l'auditori per la justesa dels seus judicis crítics i la claretat d'exposició del seu interessant treball. Constitueix aquest un complet estudi de la pintura moderna espanyola, en el que després d'un breu exàmen sobre la influència que al començament va tenir en Rafael Mengs, traçà en trets vigorosos la colosal figura de En Francisco Goya i Lucientes, en qual obra diu es revela enèrgicament l'ànima espanyola. Analitzà la labor dels principals pintors espanyols durant el segle XIX tractà dels esforços realitzats per la constitució de l'escola de pintura regional catalana i de sos indiscutibles resultats, i se ocupà per últim dels pintors contemporanis.

La conferència del senyor Codolà, il·lustrada amb projeccions, reproducció de les principals obres dels pintors moderns, fou molt aplaudida, essent el seu autor molt felicitat.

A la tarde visitaren els inscrits en el Curs el Museu Arqueològic municipal, sortint molt complacuts de la visita.

DIA 8

Interessant en alt grau resultà la conferència donada per don Martí Roger sobre «La producció i l'indústria surera a Espanya», per ser aquesta indústria la que figura en primer ter-

me entre les nacionals que exporten els seus productes i nostre país el primer productor de suru. S'ocupà el conferenciant de la producció del suru, de l'alzina surera i de la forma en que es verifica la recol·lecció; tractà després de l'industria surera, explicant les diverses operacions a que deu sosmetre's el suru abans d'utilitzar-lo per a la fabricació de taps i altres articles, i donà interessants dades sobre el comerç del suru i sobre dels seus principals centres: Sevilla, Algeciras i especialment Sant Feliu de Guixols i Palamós; per últim, posà de relleu l'importància de la producció del suru i de l'industria surera, que, segons les estadístiques, s'eleva la primera a 50 mil·lions de kilos anyals, dels que se n'exporten uns set mil·lions i mig en planxes, amb un valor de més de tres mil·lions de pessetes, i per més de 37 mil·lions de pessetes en taps.

El senyor Roger fou molt aplaudit.

«Les obres públiques a Espanya», conferència de don J. Eugeni i Ribera, que fou llegida pel senyor Glauser, és un detallat estudi de les obres públiques de nostre país, des de les realitzades pels nobles antics que'l dominaren fins a les construïdes modernament per l'Estat. Conté la estadística de les executades per aquest i la del seu cost; tracta de la creació i organització del Còs d'Enginyers de Camins, Canals i Ports i s'ocupa amb major detall, de la xarxa de carreteres de l'Estat, de les carreteres provincials i de camins vehinals i del plan d'obres hidràuliques aprovat pel ministeri de Foment en 1909, realitzable en vuit anys, que comprèn 50 estanys i 11 canals de regadiu, amb un cost total de 124 mil·lions de pessetes per a regar 331,000 hectàries.

El notable treball del senyor Ribera, que fou molt aplaudit, acabà amb un calorós elogi a S. M. el Rei, que alenta amb el seu personal impuls i amb decisiu interès, totes les iniciatives dels seus governs per al foment de les obres públiques.

Fou objecte d'elogis la que's llegí després, de don Gabriel Alomar, sobre'l tema «Literatura catalana moderna».

Després de breu resum de la literatura catalana, tractà el senyor Alomar en sa conferència del renaixement literari català iniciat en la segona meitat del segle darrer, al que contribuïren en diverses proporcions la restauració dels Jocs Florals, el factor polític, el religiós i el popular. Estudià l'obra de l'immortal Jacinto Verdaguer, al que presentà com el poeta de índole genial, la obra del qual fou quelcom com la unió harmoniosa del nou ideal i de la llengua vivificada en tot el seu esplendor. Analitza la tasca de la escola política mallorquina que comença en la persona venerable den Marià Aguiló i ha produït com sos més excel·lents poetes, en Costa i Llobera i Joan Alcover; la dels poetes de València, com en Querol i en Lloreute, y els de la Catalunya francesa, com Prepratx. Per últim estudià la literatura contemporània catalana en totes ses manifestacions i acaba afirmant que el català no podrà ser una llengua quantitativa, però sí arribarà a ser una llengua de qualitat, una llengua de cultura.

Altra de les conferències que també fou molt celebrada fou la de don Baldomer Argente sobre'l tema: «Influència de la colonització espanyola sobre la evolució social dels pobles

nort-americans», tema que ha donat ocasió a l'il·lustre escriptor per a fer un detingut estudi del sistema colonitzador empleat en la Amèrica del Nord i el seguit pels espanyols en la del Sur i per a remarcar les diferències que les separen en sos procediments i en sos resultats; la diversitat d'aquestes dues civilitzacions les atribueix, no a caràcters permanents dels colonitzadors, sinó al moment històric i social de les metròpolis d'aon partiren les corrents emigratòries.

A la tarda els inscrits en el Curs visitaren una fàbrica, l'Hospital de Sant Pau i el temple de la Sagrada Família.

DIA II

Aquest dia terminà les seves tasques el VIII Curs Internacional d'Expansió Comercial, amb la lectura de les últimes conferències que integren el seu programa, el qual, desenrotllat per il·lustres personalitats en la literatura, la ciència, la indústria, el comerç i l'agricultura, ha proporcionat als estrangers que ens han honrat amb la seva visita, els dades necessaris per a formar-se una idea de nostra vida nacional. Pel número i condició dels inscrits i per la reconeguda competència dels conferenciantes, el Curs ha constituït un indiscutible èxit, i si les circumstàncies excepcionals per que atravesava Europa han exercit la natural influència en el seu desenrotllament, no ha sigut en perjudici de la tasca docent, objecte primordial d'aquestes conferències, que s'ha cuidat de mantenir íntegra.

Tres foren les conferències que es llegiren ahir, d'indiscutible mèrit dintre la seva respectiva especialitat, essent per igual aplaudides i elogiades pels concurrents a l'acte: la de don Raimón Montagut, sobre «Els ferrocarrils espanyols», detallat estudi de les línies ferroviàries d'Espanya en el que amb gran profusió de dades i curiosos detalls que la feien sumament interessant i útil, tractà el seu autor de l'establiment dels ferrocarrils en nostre país; del seu regim financer; de les dificultats que existeixen per a la seva construcció i explotació pels accidents del sol patri i la poca densitat de la seva població; de la xarxa de ferrocarrils espanyols i dels inconvenients que ofereix la diferència entre l'amplada de la seva via i el de la via normal internacional.

La d'«Els ports d'Espanya», notable treball en el que el seu autor, l'il·lustre enginyer don Juli Valdés, s'ocupà, amb la seva reconeguda competència, de l'història dels ports espanyols, de la seva construcció, obres, règim i organització. En el seu estudi, dona el senyor Valdés interessants notícies sobre els primers ports espanyols i sobre la fundació de les Juntes d'Obres de Ports, encarregades de la seva construcció i descriu per últim els principals ports espanyols de Barcelona, Bilbao, Santander, Vigo, Càdiz, Sevilla i València, detallant les principals obres en elles realitzades, el seu cost, els medis de que disposen i l'estadística del seu moviment.

Per últim la que per sobre «L'escultura a Espanya», ha escrit En Joaquim Folch i Torres, interessantíssim estudi que, començant per l'història de l'escultura a Espanya abans de l'Edat Mitja, segueix les diverses manifestacions que d'aquest art s'han produït en nostre país fins a la època contemporània, dedi-

dant especial atenció a la tasca dels artistes catalans que s'inspiren en les doctrines estètiques de Rodín.

Acabades les conferències, se celebrà la sessió de clausura, acte que resultà formós per sa mateixa senzillesa, ja que la fredor cerimoniosa de les sessions solemnes, no coartà la manifestació dels afectes, que la comunitat d'ideals i la convivència en aquests dies, ha creat entre els inscrits en el Curs. El director del Curs, senyor Amengual, en eloqüents frases, pronuncià en francès un sentit discurs de comiat. Acullint els conceptes de gratitud que en nom dels matriculats li havia dirigit M. Glauser, en la darrera excursió a Montserrat, digué: Ara que'ns anem a separar, és precís que saldi aquest deute d'honor i de dolç afecte. Em parlava el senyor Glauser d'agraïment per no sé quins pretinguts motius, en nom d'aquells que ja són fora i en el dels que encara són a Barcelona, pel seu gust o a causa de les greus circumstàncies actuals. Ses paraules penetraren en lo més fons del meu cor i remogueren molts sentiments: de reconeixement, de tristesa, de simpatia, d'enyorança, d'amistat; especialment d'amistat, d'aquesta amistat sincera i generosa que neix i es desenrotlla amb tal rapidesa en les manifestacions de cultura internacional com la que acabem de realitzar i que's perpetua per la forta intensitat que adquireix en el reduït nombre de dies que se la pot conrear.

Afegí que no era a ell a qui devien dirigir-se si es creïen en el deure d'expressar el seu reconeixement per l'acollida rebuda, car tota Espanya, Catalunya i Barcelona han sigut les que'ls han rendit homenatge de cortesia i hospitalitat que's mereixen i en quant a l'organització del Curs, si algún mèrit té, correspon tot al Comitè Executiu, tant dignament presidit pel compte de Torroella de Montgrí i als membres del Sub-Comitè senyor Rucabado, Asencio, Vendrell, Boter, Folch i Torres, Rodríguez, Codolà, Maspons i Vehils.

Jo no tinc dret—digué—a ser felicitat, més que per una sola cosa: per l'afecte, l'entusiasme, la voluntat que he posat en nostra obra, i també si volèu, per la serenitat aparent amb que la he vist reduir, desmembrar, precisament de parts que devien fer-lo agradable i alegre, a causa del conflicte que s'ha desencadenat a Europa.

En sentits paragrafs, que foren molt aplaudits, acabà el senyor Amengual dedicant un viu record als inscrits en el Curs, que han marxat ja cap als seus respectius països.

El secretari de la Societat Internacional per al Foment de la Ensenyança Mercantil, M. Subak, pronuncià en espanyol un breu i eloqüent discurs manifestant que el Curs que s'acabava de celebrar constituïa una de les pàgines més glorioses de la referida Societat i en nom de aquesta expressà el seu reconeixement al Comitè Executiu i al seu president el comte de Torroella de Montgrí.

Després de breus i sentides frases de comiat, pronunciades per M. Glauser, acabà lo acte en mig de grans aplaudiments.

A la tarde, els inscrits en el Curs, efectuaren una excursió pel port acompanyats d'alguns individus de la seva Junta, amb objecte d'apreciar les importants obres que en ell es realitzaren, essent aquesta visita el darrer acte del VIII Curs Internacional d'Expansió Comercial.

De la Prensa

España y la guerra internacional

En esta tierra de charlatanes, ahora se calla demasiado.

Los hombres públicos que han conseguido merecer o alcanzar la consideración de tales están obligados a tener formada opinión sobre los grandes problemas que preocupan al mundo, y cuando llegan momentos críticos, como los actuales, su deber es hablar. Callar cuando la opinión española, falta en absoluto de cultura política internacional, interroga ansiosamente y necesita orientarse, es hurtarse, por inepticia, por «cuquería» o por falta de valor cívico, al cumplimiento de un deber primordial en los que presumen de directores, consejeros o influyentes sobre dicha opinión.

Cuando, apenas bajado del tren, un compañero, redactor de *El Mundo*, me interrogó hace pocos días del magno problema planteado en Europa, yo me apresuré a contestar sin regateos, ambigüedades ni vacilaciones. No improvisé sino la forma: dejé hablar a mi conciencia y a mi pensamiento.

Por modesta que sea mi posición en la política, yo conozco mi responsabilidad, y, para arrostrarla conscientemente, lo que ignoro lo estudio, y con la asistencia de consejeros que noblemente me ilustran procuro formar opinión sobre las cosas en que ha de intervenir mi país y, por tanto, mi partido.

El año pasado, cuando la política española no descubría en el horizonte nubarrón alguno que presagiara tormentas internacionales, organizaba yo en la Casa del Pueblo de Barcelona una semana de conferencias, que tuve el honor de inaugurar con un discurso que pronuncié ante numeroso público en el teatro del Tívoli, de aquella ciudad. Y en aquel discurso, no sólo tuvo expresión concreta esa inquietud del conflicto internacional que ha estallado ahora y que sentía yo como un presagio, sino que hablé con precisión bien definida de la posición de España en relación con la posible conflagración europea.

Poco después preparé otro ciclo de conferencias, continuación de aquella primera serie, que se anunció al por menor y detalladamente con el título de «Cómo se hace una revolución», y que no llegó a realizarse por dificultades que no hace el caso conocer, y en cuyas conferencias se hubiese largamente tratado el tema de la política internacional.

Vivir desprevenido sobre estas cuestiones cuando se tiene responsabilidad de colaborar en la política nacional, me parece sencillamente un crimen de lesa patria.

La política de aislamiento en que se nos ha obligado a vivir la he reputado siempre funesta. A cambio de defender intereses dinásticos contra contagios de libertad y democracia, predominantes en la raza latina, desamparábase a la patria de relaciones y amistades que la hubieran prestado fuerza y dado preparación para el cumplimiento de altísimos destinos que la atribuyen fatal y necesariamente la geografía y la historia.

Yo soy pacifista, enemigo de la guerra de aventuras y de conquista, de lo que se llama de expansión territorial, busca de «más puesto bajo el Sol». Para mis futuros destinos, cualesquiera que ellos sean, yo he renunciado anticipadamente a todo ensueño imperialista. A lo que no he renunciado es al instinto de conservación como a individuo ni a ese otro instinto de conservación colectivo, nacional, que se llama patriotismo. Esta es la realidad y a la realidad he de atenerme.

La realidad objetiva internacional es esta otra hace cuarenta años Europa vive en un estado de paz armada, peor que la guerra, porque, consumiendo energías inmensas que sustrae al progreso económico y social de los pueblos, para invertirlos en una obra muerta, infecunda, no reproductiva y perniciosa, deja en pie el problema.

Tal estado de cosas ha determinado una constante preocupación en el mundo civilizado, la idea fija, precursora de la demencia, la nerviosidad enfermiza de los pueblos, un desenvolvimiento anormal del progreso humano que no se verifica de un modo integral. Y este ejemplo de los países más poderosos y civilizados encomendando la solución de sus conflictos o la realización de sus aspiraciones al ministerio de la fuerza, ha producido en las pequeñas naciones una moral y una ética singulares que, trascendiendo al orden individual, anula o detiene aquella evolución por la cual el progreso se va midiendo según el mayor respeto y la mayor confianza que los hombres ponen en la razón, en el derecho y en la ley.

Las espadas en alto suponen la razón en huelga y paralizadas las funciones y facultades que no tengan por objeto aumentar el poder ofensivo y eficaz de las armas.

Así no se puede vivir, no hay derecho a vivir así. Esa situación, por lo que toca al temperamento de nuestra raza, es la peor de todas.

Por eso yo, al perderse la esperanza de una solución pacífica, que fué posible, me he sentido partidario de eso que los españoles solemos expresar con una frase de insuperable energía: acabar de una vez. La guerra, sí; porque ésta será la última, y tras ella vendrá el desarme y la paz internacional definitiva.

Ya retumba el cañón en todos los ámbitos de Europa. La tierra trepida bajo el trájín guerrero. La sangre corre, sangre francesa, sangre alemana, rusa, inglesa, belga, austriaca, serbia, ¡Sangre latina, germana, eslava! ¡Sangre humana!

Estallan los odios, se encienden las ambiciones, hablan las armas, enmudece la razón y es atropellado, escarnecido, ultrajado el derecho.

Las naciones pequeñas de nula o escasa fuerza militar, apresuráronse a proclamar su neutralidad, llenas de miedo. Italia oficial estaba al lado de Alemania; su neutralidad no es tanto un allanamiento al imperio de la opinión pública como una manifestación de miedo a la revolución iconoclasta y regicida.

Yo he pensado que en presencia de conflicto como el actual, de su magnitud, alcance y trascendencia, ninguna nación europea tiene derecho a la neutralidad. La neutralidad en este caso es un egoísmo, una inhibición cobarde.

Mañana la agrupación de naciones en guerra que resulte triunfante haría bien en atar las neutras al carro de su victoria.

En el nivel que alcanza la civilización, la humanidad es una ante la moral y ante el derecho, que es su expresión jurídica. Se vislumbran los límites de los continentes, pero las fronteras se borran miradas desde aquel nivel. Y cuando arde la casa de mi vecino yo no tengo derecho a cruzarme de brazos.

Europa está en guerra y España se apresura a declararse neutral. ¿Cómo y con qué haremos efectiva esa neutralidad?

Neutral para los provechos; pero ¿y para los perjuicios?

Crear que la neutralidad nos libraría de que Alemania, victoriosa, tomase las Baleares o las Canarias, o nos produciría que Inglaterra nos cediese Gibraltar, es pueril. Las islas los arsenales, los puertos, cuanto necesiten, lo tomarán por turno los beligerantes cuando se lo dicte su conveniencia.

Ese «apresuramiento» con que España se ha precipitado a proclamar su neutralidad es necedad y torpeza, garrulería de política ramplona y marrullera, ineptitud, miedo, desconocimiento absoluto del problema.

Yo, lo declaro sintiendo vibrar en mi alma el más ardiente patriotismo, soy enemigo de esta neutralidad.

Causas étnicas que no es preciso puntualizar producen en nuestro país simpatías irresistibles hacia Francia. Las pronuncia y acentúa el influjo innegable que su política, su literatura, su ciencia, y su arte vienen ejerciendo hace un siglo sobre nuestro país.

Tenemos comunidad de origen, y es algo que vive latente y se acusa con trazos vigorosos en ocasiones, el «ideal de la raza latina», que parece, cuando se invoca fuera de razón, cursilería literaria.

Ante la conflagración de las primeras potencias, el juicio ejerce sus funciones, y, al enjuiciar, discierne razones y conveniencias.

En este pleito formidable hay uno que no tiene razón. ¿Quién?

Hablo de la razón fundamental, no de estas menguadas, innobles arterias con que unas y otras naciones han procurado fingir que eran provocadas en vez de provocadoras.

Alemania se ha venido preparando constantemente para la guerra. Francia se ha organizado militarmente para la paz.

Alemania es imperialista, militarista, conquistadora. Francia es democrática, colonizadora, pacíficamente expansiva.

Y, respectivamente, mientras Inglaterra, autonomista, da a sus colonias libertades que se equiparan a la independencia nacional, Austria es la permanente detentadora de territorio por su naturaleza italiana y de provincias tiranizadas como la Bosnia y la Herzegovina.

El triunfo de Alemania representaría la victoria del militarismo y del imperialismo, el afianzamiento de los tronos, la perduración de la guerra.

El triunfo de Francia significaría la victoria de la democracia, la supremacía del poder civil, la paz asegurada, el desarme in-

ternacional, el imperio del derecho sobre la fuerza.

¿Tiene algo de particular ni de censurable que nuestros anhelos, nuestras esperanzas y nuestros votos estén al lado de Francia en esta ocasión?

Quien de aquí deduzca que nos inspira un afán sectario o la pasión del odio contra Alemania se equivoca.

Puede en mí el atavismo para amar o sentir simpatías, con o sin razón; pero para odiar necesito motivos, causas, razones. No las tengo contra Alemania, sino, al revés, la admiración que inspiran las obras gigantes y maravillosas.

Los que aspiran como yo, a realizar empresas de paz y fraternidad, han de ser justos, y, siéndolo, necesitan reconocer y proclamar que Alemania ha hecho un esfuerzo gigantesco, digno de consideración, de admiración y de respeto, por la virtud, la inteligencia y el trabajo que representa. Ha contribuido, a veces a la cabeza de los pueblos, al progreso científico e industrial que ha realizado la Humanidad en el último medio siglo.

El aplastamiento y la disolución de los pueblos germánicos constituidos en confederación es un ideal bárbaro regresivo, opuesto al progreso de la sociedad, digno de mentalidades inferiores.

No se trata, no se debería tratar de eso. Se trata, o se debe tratar, de obligar a Alemania a reconocer que la hegemonía de los pueblos civilizados no puede ganarse ya por la razón de la fuerza que el imperialismo y el militarismo, lo mismo en las monarquías que en las Repúblicas, son enemigos del derecho, de la libertad y de la emancipación de esos pueblos; que la Humanidad ha vertido ya demasiada sangre en luchas salvajes, y ha sonado la hora de que el hombre concentre todas sus energías en vencer y dominar a su servicio las fuerzas de la Naturaleza y en extender sobre la tierra el suave imperio de la justicia y la libertad.

Parecen estas palabras de un soñador retórico, y son, sin embargo, la expresión de una posibilidad tangible.

España tiene en el mundo, por derecho propio, la representación espiritual de cien millones de seres humanos, hijos suyos, que hablan su idioma y están agrupados en diez y nueve naciones independientes.

Hace pocas semanas, por un movimiento espontáneo, tomaron una generosa iniciativa de mediación pacífica entre México y América del Norte la Argentina, Brasil y Chile, y su iniciativa prosperó, y la democracia yanqui admitió, con noble y generosa efusión, la intervención de aquellas potencias.

En Europa están en conflagración militar las primeras potencias, y en ellas sólo una interviene con representación de la raza latina: Francia. Fuera del conflicto quedan Rumanía, Italia, España y Portugal.

¿Sería un sueño, utopía de romántica necedad, imaginar que tomando España la iniciativa y en común inteligencia con estas mentadas naciones latinas pudiese intervenir en la formidable contienda una mediación que impusiese la paz europea?

Sueño, no. Menos representan en el mundo Argentina, Brasil y Chile, con relación a los Estados Unidos, que la raza latina reforzada con la adhesión de las naciones iberoamericanas acerca de las potencias beligerantes, y prosperó.

Por lo menos, hay el deber de intentarlo, para tomar después una posición definitiva.

Mirad la fuerza que representaría esa alianza latina.

Rumanía penetrando en Austria por la Galitzia, cogería sus ejércitos de flanco y decidiría el triunfo de Serbia, impidiendo que el imperio austriaco auxiliase a Alemania.

Italia, en función de guerra, uniría su escuadra a las de Francia e Inglaterra en el Mediterráneo, inmovilizaría la de Austria, invadiría ésta por el Tirol, redimiría las provincias que claman por su emancipación y, a la vez, metería en razón a Turquía.

En cuanto a España y Portugal, nada tendrían que temer de las escuadras enemigas; podrían disponer de cien mil hombres para decidir la contienda en los campos de batalla y contribuirían con sus bases navales al bloqueo de Austria y de Alemania.

Encerradas ambas naciones en la amenaza de este círculo de hierro, ¿podrían resistir a una mediación de paz honrosa?

¿Se negarían las otras potencias enemigas?... Lo pensarían bien. No son ellas, Francia e Inglaterra, quienes han provocado la conflagración.

Podrán los germanófilos dudar del éxito de la contienda mientras sólo luchen frente a Alemania Francia y sus aliadas; pero ¿cabe duda alguna si al lado de éste se pusiese la alianza latina?

Intervenir en nombre de la paz, no para humillar a nadie, no para repartir territorios, no para modificar el mapa, que esa será función interna de la política en cada país, sino para imponer el desarme y fijar el máximo armamento en una convención internacional, es proponer algo que el mundo entero alabaría, y cuyo triunfo marcaría el principio de una nueva era.

Acaso no aceptasen esta iniciativa los intereses dinásticos. Acaso la impugnase el temor de que este inmenso triunfo de la democracia europea desarraigase de los pueblos la tradición de los reyes, que como en Rusia, Austria, Alemania, Italia y España, llevan a sus naciones a la guerra cuando se les antoja.

¡Ah! No importa. Pónganse de acuerdo los pueblos de la raza latina, y allí donde por impotente y prematura ha fracasado la generosa intención del socialismo internacional, triunfará la democracia internacional latina.

Los Gobiernos respectivos no podrían resistir esa presión, si en producirla nos empeñáramos todos con desinterés y perseverancia.

Y entonces sí que nuestra raza habría escrito en la historia la página más gloriosa de la vida de la Humanidad.

Por todo esto que no se ha hecho, ni pensado siquiera, afirmo yo que la declaración de España neutral ha sido absurda y precipitada.

O hacer eso que apuntado queda, o ponerse francamente, resueltamente sin reservas ni vaguedades, al lado de Francia y de Inglaterra.

¿Qué peligro hay en ello? ¿El de que no triunfen? Le disminuimos con nuestro concurso. ¿El de que nos pidan soldados? Los estamos enviando y sosteniendo en Marruecos sin gloria ni provecho. ¿El de que triunfen los alemanes y nos quiten las Baleares? Nos la quitarían también a pesar de nuestra neutralidad. ¿O que se queden con Ceuta? Nos dejarían los ingleses de Gibraltar.

En cambio, la alianza con Inglaterra y Francia, además de la garantía de nuestra independencia para el porvenir de la posibilidad de librarnos de la vergüenza de Gibraltar, podría darnos ventajas económicas y encauzar hacia nuestro país líneas de navegación intercontinental y corrientes de dinero que pondrían en producción nuestros extraordinarios veneros de riqueza industrial, mineral y agrícola.

Mantenerse en la neutralidad actual es vivir en un funesto equívoco, cuyos riesgos, que se acusan ya con demasiada viveza, para que yo cometa la indiscreción de subrayarlos, pueden traer consigo funestas consecuencias.

El patriotismo, el amor a la raza, al suelo y a la libertad, deben aconsejar a los republicanos una prudente conducta de vigilante expectación y, pues está de moda, una organización de paz armada.

Sin partidos, sin programas, sin hombres, delante del huracán que la guerra internacional desata, no hay nada seguro sobre sus cimientos, ni siquiera la esperanza de que lo actual deje en herencia una manera de orden social que mantenga perenne y viva la persona nacional.

No tiene la Patria para mañana otra reserva que nosotros, los representantes de la democracia republicana.

Procedamos con la seriedad, la dignidad y la alteza de miras que corresponde a nuestra misión.

Los hombres públicos y los partidos populares tienen la obligación, en estos momentos críticos y supremos, de vivir entre sus conciudadanos; pensando en voz alta y sintiendo con el corazón de la Patria.

A. LERROUX

(De *El Progreso*)

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.   Diplomas y medallas de Oro

← PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO →

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.— Como garantía de legitimidad, zigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach**, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

El gesto de Mr. Hervé

Cuarenta y tres años. Exento del servicio militar por una miopía crónica. Arrojado de la Universidad y borrado de la lista de abogados, por cien delitos de opinión.

Antimilitarista convencido, de ideas ácratas, enemigo de toda organización social, que no respeta la libertad absoluta del individuo—Gustavo Hervé—condenado a once años de prisión por anti-patriota y «mal francés», ha pedido al ministro de la Guerra que por favor especial, le incorpore al primer regimiento que parta a la frontera.

«La República me debe esta reparación—ha dicho Mr. Hervé en una carta que pasará a la Historia.

Hay que saber o recordar lo que el famoso libelista representaba en el orden de los principios—filosófica y socialmente—para apreciar el valor moral de su bello gesto al poner dentro de su mochila de voluntario todo el bagaje de ideas, toda una historia de rebeldías y protestas, contra los convencionalismos imperantes.

Su amor a la paz rayaba en la utopía generosa de la fraternidad de los pueblos, hasta formar la familia universal, sin distinción de naciones ni fronteras. Dentro de esta deslumbradora concepción humanitaria, ante el sol esplendente de una justicia social, anterior y superior a los sentimientos de raza y a la idea misma de la patria, la cuestión de la Alsacia y la Lorena no valía para monsieur Hervé, una sola gota de sangre alemana ni francesa.

Era para él, el ejército en cuyas filas ha solicitado el honor de figurar, la forma más odiosa de la esclavitud humana, y el militarismo, a cuya gloria va a contribuir, una de las plagas sociales, causa maldita del «Dolor universal», llorado con Sebastián Faure, por todos los filántropos y Jeremías de la «Acracia».

Cuando un temple de monsieur Hervé coge un fusil, cuando un espíritu purificado por el calor de todas las utopías en la perfección rayana, desciende de las cimas del «Ideal» para correr a los campos de batalla, es evidente que se ha formado un estado de conciencia colectivo, tan formidable, que a su impulso no resisten temperamentos tan sólidos y macizos, tan individuales y tan «suyos», como el del director de la «Batalla Sindicalista».

El grito de «Viva Francia» lanzado por Gustavo Hervé, guadúa el exaltamiento patriótico del pueblo francés. Es un bello rasgo, que propios y extraños han de admirar. Un síntoma de la fortaleza de la voluntad de todos los franceses, de vencer o morir, por el honor y la independencia de la patria. Una demostración definitiva, de la unidad moral y de la fuerza de resistencia, que Francia va a desarrollar contra el extranjero.

Si no es victoria, es el camino de la victoria el que parece va a recorrer, arma al hombro, con su miopía incurable, cargado sino de años de desengaños, el más pacifista de los franceses y el menos francés de los pacifistas.

El ambiente general responde al rasgo de Mr. Hervé.

Nosotros hemos contemplado de cerca el movimiento de movilización, en el seno de las poblaciones meridionales impresionables,

los más refractarios a la guerra, por sentimiento, por la índole de su cultura, por su espiritualidad formada al calor de todas las doctrinas y propagandas más opuestas a las ferocidades y horrores de aquella, y hemos recogido una característica común y definitiva, la de una serenidad admirable, en la firme resolución del sacrificio.

No ha resonado todavía la voz de un Dantón, bastante potente, para desbordar el loco entusiasmo de las heroicas increíbles hazañas de los ejércitos de la primera República, pero es indudable que Francia vibra. No son los mensajes de Poincaré las arengas inflamadas de los tribunos inmortales de la Gironda, pero ofrecen en cambio la nobleza de la razón y la dignidad del derecho.

Un poco lírico quizás Viviani, y un tanto académicas las oraciones de Deschanel.

El genio de Francia se muestra, en nuestros días, a través de una gran parquedad en el léxico, y de una energía reflexiva en el ánimo, con aquellos caracteres de la voluntad, segura de la fuerza bien meditada, cuando está llamada a dominar el éxito

Sin ser napoleónica, la primera orden del

día, de Joffre el generalísimo, refleja la serena confianza de los planes estudiados y la previsión luminosa de las finalidades previstas.

Es por si sola una fuerza imponderable la unidad espiritual de un pueblo, cuando se puede exclamar con Georges Clemenceau, el de las grandes «boutades», el político derribador de ministerios, el polemista de las luchas sin tregua, el de los resentimientos implacables, liquidados en las grandes jornadas de la tribuna: «Por fin podemos sentir los franceses la inmensa alegría de amarnos»

Y los que más han odiado, como el autor ilustre de la «Melee Sociale», como Gustavo Hervé, son los que más intensamente aman.

Hermosa paradoja fuera, la de la guerra incruenta, en la cual la victoria se decidiese, piadosa y humana, por los que más amor hubiesen sentido,

EMILIO JUNOY

Senador del Reino

Puigcerdá 8 Agosto 1914.

(De *El Día Gráfico*).

RON BACARDI

Un Congreso de liturgia

He aquí en pocas palabras un importante capítulo de nuestro renacimiento religioso. Los que se quejan, no sin motivo, de que no se piensa como se debe en la religión, ya saben a donde deben dirigir su actividad si son sinceras sus lamentaciones.

La piedad de nuestro pueblo se ha entibado por muchas causas, y una de ellas es la complicación. El sentimiento religioso es simple: someterle a la tortura de un libro de cuentas, es agostarlo. Y aquí tenemos muchísimas funciones religiosas, muchísimas devociones, mucha música y mucha oratoria e innumerables devociones particulares. Todas en particular son buenas, pero en su conjunto han quitado a nuestro culto aquella severa simplicidad, aquel aroma de espiritualidad sincera que caracteriza las devociones verdaderamente populares. Tal vez la misma literatura piadosa se ha resentido de esta complicación, y lo digo porque la verdad es que en pocas partes se experimenta tan a menudo el sentimiento de lo anodino y de lo vacío como en esos libritos que se regalan en la primera comunión, o en esos que llevan personas piadosas con el fin de que no les dejen oír bien la Misa. Tal vez la música también se resiente, dicho sea con todas las reservas necesarias, y en lugar del canto sacro, dor de devoción, oímos en la iglesia todas las cursilerías pasadas ya de moda en el teatro, de la música fuerte y del *bel canto*. Y son tal vez más las cosas que se han resentido de ese desvanecimiento, del espíritu de verdadera piedad. Las mismas procesiones... en fin, dejémoslo.

Ya sé que algunos me llamarán exagerado. Estoy harto de oírme ese calificativo honrosísimo, por aquellos mismos que pocos años más tarde han adoptado inconscientemente mis exageraciones, por que las han respirado en el ambiente espiritual que sólo

los exagerados cambian. Los que tal digan fíjense solamente en la orientación del actual Pontífice Pío X. Fíjense en el carácter de la reforma de la música religiosa (de la cual aquí conocemos solamente una parte: la prohibitiva y estamos casi en ayunas de la renovadora), y verán como tiende hacia la pura simplicidad del arte sacro anrigo. Fíjense en la reforma del Breviario, sobre todo en el Calendario universal promulgado últimamente, y verán como se suprime en lo posible la complicación de piezas y se retorna a la sencillez pristina de la liturgia ferial y dominical. Y sabemos de buena tinta que el plan del actual Pontífice es vastísimo y todo él informado por el mismo espíritu. Llamadle exagerado si osais. Por mí, sí. Todos los grande renovadores lo son. ¡Qué exagerado era Pelayo! ¡Y qué visionario intemperante había en aquel Gregorio VII!

Pues bien, aquí, a Dios gracias, comenzamos a ser exagerados y locos de remate por las cosas buenas. Va a iniciarse en España, como se ha iniciado ya en Bélgica, un período en que *cuatro locos* (los podría nombrar todos cuatro) van a exigir a nuestras doncellas piadosas, y a nuestros militares retirados, y a nuestras matronas de más novenas simultáneas que años, a que canten en puro gregoriano los salmos de Visperas, y a que oigan predicar el Evangelio puro en hórrido dialecto, y a que se encomienden a Dios por las mañanas rezando bien traducidas las severas oraciones de *Prima*, y a que arrinconen sus devocionarios cuajados de ayes y de pucheritos y demás farináceas ternuras, y sigan Misa con el Misal, cuya traducción en lengua vulgar se introducirá en todos los hogares cristianos, a pesar de las protestas de los enemigos de exageraciones.

Para preparar todo eso, cuatro locos piensan reunirse dentro de un año en Montserrat, el Monte de la piedad severa y dulce, no para echar discursos, que esto se puede hacer sin salir de casa, sino para repartirse el trabajo. Se traducirá la Biblia, el Misal, el Breviario, todos los tesoros de la piedad autentica de la Iglesia, para divulgarlos y hacer penetrar su verdadera dulzura, su dulzura fortaleciente y varonil, en las almas cristianas. Hay que acabar con esa tendencia actual que parecía reservar el Catolicismo a las mujeres. Los hombres se están apartando de la Iglesia. ¿Por qué? Por

mil cosas y la milésima ésta: porque nuestros ritos, nuestros ca tos, nuestros sentimientos, todo eso *nuestro*, superpuesto a lo legítimo, a lo litúrgico, iba resultando so bradamente mujeril.

Los cuatro locos van a quitar todo eso y a poner en boca de los hombres el manjar fuerte de la oración litúrgica. Esos cuatro locos triunfarán, no lo dudeis: su locura no es una alineación: es el resplandor de un ideal que vibra fuerte dentro de su alma.

LEVISSIMUS

(«La Cruz» de Tarragona)

Estudis i gestions en gran nombre s'han dut a compliment, amb assistència dels primers elements econòmics i socials de Barcelona.

Els senyors Cambó, Corominas i Sedó han gestionat del Govern l'adopció de les mides salvadores més urgents, segons comanda de la Generalitat.

Les joventuts polítiques i la qüestió dels Secretaris municipals

Conclusions aprovades per les Joventuts polítiques de Barcelona, per a que serveixin de base a la campanya a emprendre contra el projecte de bases per la reglamentació del Secretariat municipal:

Primera. Fer constar la seva enérgica protesta contra el projecte de bases per la reglamentació del Secretariat municipal pendent de discussió al Congrés, per considerar-lo atentatori a les autonomies municipal i regional.

Segona. Reconèixer que'l secretari municipal té perfecte dret a que se li concedeixi un règim legal que garantitzi la seva estabilitat i per tant el posi a cobert de les males arts del caciquisme, però que no pot admetre's que, baix aital pretext, s'esterilitzin les mides legislatives encaminades a reconèixer l'autonomia dels organismes municipals i regionals.

Tercera. Declarar la necessitat de que amb l'objecte d'assegurar als secretaris l'estabilitat deguda, es legisli sobre la formació previa d'expedient abans de la suspensió o destitució, creant-se contra l'acord d'aquesta última un recurs especial, equivalent a una veritable revisió feta d'ofici, pel Tribunal Contenciós-administratiu, fugint en tot cas dels recursos d'alçada davant del governador i del ministeri de la Governació, que no poden ésser garantia per als secretaris contra el caciquisme.

Quarta. Per acabar amb el perill del favoritisme, que en molts casos és causa de la destitució injustificada del secretari municipal, d'anomenar-ne per un de nou adicte a la política partidista triomfant en tots els canvis de situació que sofreixen els Ajuntaments, així com pel perfeccionament tècnic de dits funcionaris, és convenient modificar l'article 123 de la vigent Llei municipal en el sentit d'augmentar els requisits de capacitat tècnica que deuen reunir els que vulguin

Informació

La Mancomunitat i la qüestió econòmica

Convocats pel president de la Mancomunitat, senyor Prat de la Riba, i baix la seva presidència, se reuniren el dia 5 al Palau de la Generalitat representants de l'Econòmica d'Amics del País, Cambra de Comerç, Cambra Industrial, Foment del Treball Nacional, Centre de Cotoners, Institut Agrícola Català de Sant Isidro, Lliga de Defensa Industrial i Comercial, amb l'adhesió del Sindicat de Banquers.

A la sortida, fou interrogat el senyor Prat de la Riba per els periodistes, expressant-se en els següents termes:

—Ha començat la reunió, exposant-los el seu objecte,

He cregut un dever manifestar als representants de les forces econòmiques, que en els actuals greus moments, poden comptar en absolut amb la cooperació de la Mancomunitat.

Al reunir-los, no era jo el que havia de donar-los els consells: cada un dels reunits, especialistes en el seu ram, sab bé lo que convé fer. Ara és qüestió d'eficàcia d'aquesta acció, que lo que s'ha de fer se posi en pràctica immediatament.

I per a que aquestes mides tinguin l'autoritat que'ls convé, se crearà un organisme, en el que hi tinguin part elements econòmics, forces industrials i comercials, corporacions i els directors dels moviments d'opinió, i la creació del qual he proposat.

Aquest organisme, ja acordat, format d'aquesta manera, és una garantia de la justícia de les seves solucions, que seràn fruit d'una transacció de tots els elements que tenen interès en l'esmentada Junta.

Els reunits han exposat el seu agraïment pels oferiments i iniciatives de la Mancomunitat, que han qualificat de patriòtiques en alt grau, i les més adequades a les actuals circumstàncies.

Després hem canviat impresions sobre la situació financiera a Barcelona, que va millorant sensiblement mercès en bona part a les mides que han pres el Banc d'Espanya i el Govern.

Després s'ha acordat la formació de l'organisme, que quedarà consttuit pels representants de les entitats assistents, l'Associació de Navilers; els senyors Cambó, Corominas (P.), Lerroux, A. Sala, duc de Solferino, comte de Fígols i Lluís Vila, per les distintes fraccions parlamentaries catalanes, i els presidents de les Diputacions Catalanes.

S'ha redactat un qüestionari de les coses més immediates a tractar, que serà sotsmés a la primera Junta celebradora.

Aquest qüestionari comprén quatre apartats:

Primer. Crèdit.

Segón. Primeres materies.

Tercer. Transports.

Quart. Qüestions borsàtils.

La Junta indicà també els elements més interessats en cada un d'aquests distints apartats.

— EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES —

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telefon-Central: Pelayo, 44, telef. 1,113 ♦ Economia. Veritat en els preus

Important:

La Egipcia es la única funeraria que posceix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

ésser secretaris municipals, requisits que deurán estar en relació amb l'importància dels municipis.

En tot cas això es farà respectant els interessos dels actuals secretaris i les aspiracions autonomistes de Catalunya.

Barcelona 29 de juliol 1914.

Per les joventuts d'Unió federal nacionalista republicana: Enric Vila, Josep M.^a Pi Sunyer, Joan Bruguera.—Per les joventuts adherides a la Lliga Regionalista: Lluís Jover Nunell.—Per les d'Unió Catalanista: Daniel Cardona.—Per les tradicionalistes: Melció Ferrer.—Per la Joventut integrista: Manuel Corretjer.—Per la «Joventut Conservadora» (maurista): Aulaf Tarragó Ruiz.—Per la Federació de joventuts radicals: Juli de No.—Per la Joventut republicana autonomista: Josep Coll.—Pel Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria: Esteve Planas.—Pel Centre de joves per a la defensa social: Pau Saenz de Barés.—Per la Joventut liberal monàrquica: Josep Andreu Sierra Valverde.—Per la «Joventut valencianista»: Robert Blanquer.

Jocs Florals de la vila de La Escala

CARTELL

Premis ordinariis

I. «Flor natural», a la millor poesia amatoria. El poeta, seguint la bella costum, deurà elegir reina de la festa.

II. «Englantina d'or i argent», que ofereix el magnífic Ajuntament d'aquesta vila, a la millor poesia de caràcter catalanesch.

III. «Viola d'or i argent», ofrena del Ateneu «Art i Cultura», a la millor poesia de assumpte religiós o moral.

Premis extraordinariis

IV. Premi de l'Excel·lentíssim senyor Marqués d'Allella, Senador del Regne, a una poesia de tema lliure.

V. Premi de l'Excel·lentíssim senyor don Frederich Rahola, Senador del Regne, a una poesia de tema lliure.

VI. Premi del senyor don Josep Esquirol, a un treball en prosa o vers de tema lliure.

VII. Premi de la Colonia estiuenca, a una poesia de tema lliure.

VIII. Premi dels organitzadors a una poesia de tema lliure.

Observacions

L'acte de la festa tindrà lloc en la tarde del dia 6 del pròxim mes de Setembre.

Les composicions deurán enviar-se en la forma generalment admesa, a la Secretaria dels Jocs florals, Ateneu «Art i Cultura», per tot el dia 25 del present Agost.

S'espera, pera dintre molts pocs dies, la confirmació d'altres premis que s'anunciaràn en cartell supletori.

Composen el Jurat: Victor Català, presi-

dent honorari; doctor don Antoni Rubió i Lluch, president; don Joaquim Ruyra, vis-president; don Ambrós Carrión i don Joan Draper, vocals; don Francisco Serrats, secretari.

La Escala, primer d'Agost de 1914.

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segón llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.
Auques i Ventalls	5 pessetes
La paraula en el vent	5 »

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

== Camiseria
i Corbateria

==== Boqueria-32

::: BARCELONA :::

ESPECIALITAT ==
en CAMISES a MIDA
GRAN BARATURA
==== de PREUS

AIGUES MINERALS NATURALS
 de la
SOCIETAT ANÓNIMA
VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, imolt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i **no fonts de origen**.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º**

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS

EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * **LÁMPARAS**

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7

Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA
 Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
 Carretera de Ribas, 279
 (SAGRERA)
 Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
 (PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 1/2 i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de nàufregs i auxiliars de barco de pesca.

Làmpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL

VÉRITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG

FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
 Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
 Mataró—Biada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
 —Corts Catalanes, 401—
 Barcelona